

Maria Yurovitskaya

Homonymous Roots Between Exegesis and Textual Criticism: The Case of חבלי-מוֹת and חבלי שאול in Psa 18,5-6

Psa 18,5-6

אֶפְפוּנֵי חַבְלֵי-מוֹת וְנַחְלֵי בְלִיעַל יִבְעֲתוּנֵי:⁵
חַבְלֵי שְׁאוֹל סָבְבוּנִי קִדְמוּנֵי מִקְשֵׁי מוֹת:⁶

⁵ The cords of death encompassed me; the torrents of perdition assailed me;
⁶ the cords of Sheol entangled me; the snares of death confronted me.

(NRSV)

2 Sam 22:5-6

כִּי אֶפְפוּנֵי מִשְׁבַּרֵי-מוֹת נַחְלֵי בְלִיעַל יִבְעֲתוּנֵי:⁵
חַבְלֵי שְׁאוֹל סָבְבוּנִי קִדְמוּנֵי מִקְשֵׁי-מוֹת:⁶

⁵ For the waves of death encompassed me, the torrents of perdition assailed me;

⁶ the cords of Sheol entangled me, the snares of death confronted me.

(NRSV)

מִשְׁבַּר

Существительное *mišbār*, образованное от корня **šbr* ‘разрушать’, ‘ломать’, употребляется для обозначения разрушительных морских волн:

Иона 2:4 *wa-ttašlīkēnī mašūlāh bilbab yammīm wə-nāhār yašōbābēnī kol-mišbārākā wə-gallākā* ‘ālay ‘ābārū ‘Ты бросил меня на глубину, в сердце морское, поток окружил меня, все валы твои и волны твои прошли надо мной’,

Ps 42:8 *təhōm–ʾäl–təhōm kōrēʾ lə-ḵōl ṣinnōrākā kol–mišbārākā wə-gallākā ʿālay ʿābārū* ‘Пучина зовет пучину звуком водопадов(?) твоих, все валы твои и волны твои прошли надо мной’,

Ps 93:4 *mi-ḵḵōlōt mayim rabbīm ʾaddīrīm mišbārē–yām ʾaddīr bammārōm YHWH* ‘Господь наверху более велик, чем рев вод могучих, чем валы моря’.

Job 39:3

תַּכְרַעְנָה יְלִדֶיהֶן תִּפְלַחְנָה תִּבְלִיֶהֶם תִּשְׁלַחְנָה:

They bow themselves, they bring forth their young, they cast out their fruit (JPS)

Isaiah 26:17

כְּאִשָּׁה בְּיָמֶיהָ תִּזְעַק בְּתִבְלֵיהָ בְּיַמֵּינוּ מִפְּנֵי יְהוָה:

Like a woman with child, who writhes and cries out in her pangs when she is near her time, so were we because of you, O LORD; (NRS)

^{BGT} **Isaiah 26:17** καὶ ὡς ἡ ὠδίνουσα ἐγγίζει τοῦ τεκεῖν καὶ ἐπὶ τῇ ὠδίνι αὐτῆς ἐκέκραξεν οὕτως ἐγενήθημεν τῷ ἀγαπητῷ σου διὰ τὸν φόβον σου κύριε

Isaiah 13:8

וְנִבְהָלוּ צִירִים וְחִבְלִים יֵאָחֲזוּן בְּיִדְהֶם יִחְלְלוּ יִחְלְלוּ אֵשׁ אֶל־רַעְיָהוּ יִתְמָהוּ פָּנָי לְהֵבִים פְּנִיָּהֶם:

And they shall be affrighted; pangs and throes shall take hold of them; they shall be in pain as a woman in travail; they shall look aghast one at another; their faces shall be faces of flame. (JPS)

^{BGT} **Isaiah 13:8** καὶ παραχθήσονται οἱ πρέσβεις καὶ ὠδίνες αὐτοῦς ἔξουσιν ὡς γυναικὸς τικτούσης καὶ συμφοράσουσιν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον καὶ ἐκστήσονται καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὡς φλόξ μεταβαλοῦσιν (Isa. 13:8 BGT)

Jer 49,24

צָרָה וְחִבְלִים אֶתְזַמְתָּה בְּיִדְהָ

anguish and pangs have seized her as a woman in labour

מִשְׁבֵּר

2 Kgs 19,3 = Isa 37,3

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר הַזְקִיָּהוּ יוֹם-צָרָה וְתוֹכָתָה וְנִאֲצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי בָאוּ בָנִים
עַד-מִשְׁבָּר וְכֹס אֵין לְלֶדָה: ^{WTT} **2 Kings 19:3**

^{BGT} **2 Kings 19:3** καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν τάδε λέγει Εζεκιας ἡμέρα θλίψεως καὶ
ἐλεγμοῦ καὶ παροργισμοῦ ἢ ἡμέρα αὕτη ὅτι ἤλθον υἱοὶ ἕως ὠδίνων καὶ ἰσχύς οὐκ
ἔστιν τῇ τικτούσῃ

וַיֹּאמְרוּ לִיה כַּדָּנָן אָמַר הַזְקִיָּהוּ יוֹם עָקָא וְחִסּוּדִין וְנִיאֲצָא יוֹמָא ¹ הַדִּין ² דִּין אַרְי
אַקְפַתְנָא עָקָא כְּאַתָּא דִּיתְבָּא עַל מַתְבָּרָא וְחִיל לִית לַה לְמִילַד: ^{TAR} **2 Kings 19:3**

^{NRS} **2 Kings 19:3** They said to him, "Thus says Hezekiah, This day is a day
of distress, of rebuke, and of disgrace; children have come to the birth, and there
is no strength to bring them forth.

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר הַזְקִיָּהוּ יוֹם-צָרָה וְתוֹכָתָה וְנִאֲצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי בָאוּ בָנִים
עַד-מִשְׁבָּר וְכֹס אֵין לְלֶדָה: ^{WTT} **Isaiah 37:3**

^{BGT} **Isaiah 37:3** καὶ εἶπαν αὐτῷ τάδε λέγει Εζεκιας ἡμέρα θλίψεως καὶ ὄνειδισμοῦ
καὶ ἐλεγμοῦ καὶ ὀργῆς ἢ σήμερον ἡμέρα ὅτι ἦκει ἡ ὠδὶν τῇ τικτούσῃ ἰσχύον δὲ
οὐκ ἔχει τοῦ τεκεῖν

אַרְי אַקְפַתְנָא עָקָא כְּאַתָּא דִּיתְבָּא עַל מַתְבָּרָא וְחִיל לִית לַה לְמִילַד: ¹ וְנִיאֲצָא יוֹמָא ² הַדִּין
וְנִיאֲצָא יוֹמָא ^{TAR} **Isaiah 37:3**

^{NRS} **Isaiah 37:3** They said to him, "Thus says Hezekiah, This day is a day of
distress, of rebuke, and of disgrace; children have come to the birth, and there is
no strength to bring them forth.

חֲבִלִי יוֹלְדָה יִבְאוּ לֹו הוּא-בֶן לֹא חֲכֹם כִּי-עַת לֹא-יַעֲמֵד בְּמִשְׁבָּר בָּנִים: ^{WTT} **Hosea 13:13**

^{BGT} **Hosea 13:13** ὠδῖνες ὡς τικτούσης ἤξουσιν αὐτῷ οὗτος ὁ υἱός σου οὐ
φρόνιμος διότι οὐ μὴ ὑποστῇ ἐν συντριβῇ τέκνων

עָקָא וזיַע כְּחַבְלִין עַל יִלְדָא יִיתוֹן עֲלוֹהֵי הוּא בַר דְּאִתְרַבִּי וְלֹא חֲכִים לְמִידַע
 דַּחֲלֵתִי כְעֵן אִתִּי עֲלוֹהֵי עָקָא כְּאִתָּא דִּתְבָא עַל מִתְבָּרָא וְחִיל לִית לָהּ לְמִילַד:
Hosea 13:13 ^{TAR}

^{NRS} **Hosea 13:13** The pangs of childbirth come for him, but he is an unwise son; for at the proper time he does not present himself at the mouth of the womb.
 1QH^a XI, 6-19

8. and like a city fortified before[the enemy]. I was in distress like a woman giving birth to her firstborn, when pangs
9. and painful labour have come upon her womb opening, causing spasms in the crucible of the pregnant woman. For children come to the womb opening of death,
10. and she who is pregnant with a manchild is convulsed by her labour pains. For in the breakers of death she delivers a male, and in the cords of Sheol there bursts forth
11. from the crucible of the pregnant woman a wonderful counselor with his power, and the manchild is delivered from the breakers by the one who is pregnant with him. All
12. wombs hasten, and there are severe labour pains at their births and shuddering for those pregnant with them. And so at his birth all (these) pains come upon
13. the crucible of the pregnant one. But she who is pregnant with venomous vanity (will be subject) to painful labour, and the womb opening of the pit to all the works of terror. And
14. the foundations of the wall groan like a ship upon the surface of the waters and the clouds thunder with tumultuous noise. The dwellers in the dust
15. are like those who go down to the seas, terrified by the roar of the waters. And their sages are for them like sailors on the deeps, for
16. all their wisdom is reduced to confusion by the tumult of the seas. When the deeps boil up over the sources of the waters, the waves and the breakers of the waters surge up on high
17. with their noisy roar. And as they surge, Sh[eo]l [and A]badd[on] open up [and] all the arrows of the pit together with their retinue.
18. They make their sound heard to the deep, and break open the [eternal] gates [benea]th the works of venomous vanity.
19. And the doors of the pit close behind the one who is pregnant with iniquity, and the eternal bars behind all the spirits of venomous vanity.
20. ... I thank you, Lord, that you have redeemed my life from the pit, and that from

[	]	[1]
[	ם בכי מ]000	2 c.111
[	ם ז'ב'ל'000000 000	3
[	אתה אל' האירותה ¹⁶ ל'ב'י'כ'ה 00	4
[	ה לכה בכבוד עולם עם כול'] 000 00	5
vacat	אודכה אדוני היא אמ'ת פ'כה וחצילני מ(סוד שוא) ומ']	6
	הוש)עתה נפ'ני היא לחרפה וקל'ם יהשובוני וישימו נפ'טני] לאוניה ב'מצולות ים	7
	וכעיר מבצר מלפ'ני צר]לאהיה בצוקה כמו אשת לדה מבכריה היא נהפכו צירי'ם	8
	וחבל נמרץ על משבריה להחיל בכור הריה היא באו בנים עד משברי מות	9
	והרית גבר הצרה בחבליה היא במשברי מות תמלי'ם זכר ובחבלי שאול יגיה	10
	מכור הריה פלא יועץ עם גבורתו ויפ'לש גבר ממשברים בהריתו החישו כול	11
	משברים וחבלי מרץ במולדיהם ופלצות להורותם ובמולדיו יהפכו כול צירים	12
	בכור הריה והרית אפעה לחבל נמרץ ומשברי שחת לכול מעשי פלצות ויריעו	13
	אושי קיר כאוניה על פני מים ויהמו שחקים בקול המון וי'שבי עפר	14
	כיורדי ימים נבעתים מהמון מים וחכמיה ¹⁷ למו כמלחים במצולות כי תתבלע	15
	כול חכמתם בהמות ימים ברתוח תהומות על נבוכי מים וי'ת'גשו לרום גלים	16
	ומשברי מים בהמון קולם ובהתרגשם יפתחו ט'אי] וא'ב'ן] וז'ול' חצי שחת	17
	עם מצעדם לתהום ישמעו קולם ויפתחו שערי' עולם חח'ת מעשי אפעה	18

¹ In lines 27-31, a double underline indicates the combination of a dotted underline (4QpapH^f) and a solid underline (4QH^b).

In Targum Jonathan of Isa 37,3 (= 2 Kgs 19,3) the verb *Haphel* (“to encircle, surround”) is used to link the verse with 2 Sam 22,5: *לית לה לה למילד* “Since pain has encircled us as the pain of a woman who sits on the birthstool, and there is no strength in her to give birth”. In turn, Aramaic versions of 2 Sam 22,5 (= Psa 18,5) and Hos 13,13 are supplemented by the addition from Isa 37,3 (= 2 Kgs 19,3): Hos 13,13 *קען* “at the time when pains have come on her as the pain of a woman who sits on the birthstool, and there is no strength in her to give birth”; 2 Sam 22,5 (= Psa 18,5) *לית לה לה למילד* (variant reading *לית לה לה למילד*) “since pain has encircled me as the pain of a woman who sits on the birthstool, and there is no strength in her to give birth”

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יָסוּר סִבְלוֹ מֵעַל שִׁכְמוֹ וְעֵלּוֹ מֵעַל צִוְאָרָהּ וְחִבְלָהּ עַל מִפְּנֵי--
שָׁמוֹ: ^{WTT} **Isaiah 10:27**

(Isa. 10:27 WTT)

^{JPS} **Isaiah 10:27** And it shall come to pass in that day, that his burden shall depart from off thy shoulder, and his yoke from off thy neck, and the yoke shall be destroyed by reason of fatness.

כִּי מֵעוֹלָם שָׁבַרְתִּי עֲלָיָהּ גִּבְעוֹתַי מוֹסְרֵתַי וְתֹאמְרִי לֹא (אֶעֱבֹד) [אֶעֱבֹר] כִּי
עַל-כָּל-גִּבְעוֹתַי וְתַחַת כָּל-עֵץ רֵעֵנָה אֶת צִעָה זָנָה:

^{JPS} **Jeremiah 2:20** For of old time I have broken thy yoke, and burst thy bands, and thou saidst: 'I will not transgress'; upon every high hill and under every leafy tree thou didst recline, playing the harlot.

זָבַחְתִּי אֱלֹהִים רֵיחַ נִשְׁבָּרָה לְבַב-נִשְׁבָּר וְנִדְכָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה:

^{NRS} **Psalm 51:17** The sacrifice acceptable to God is a broken spirit; a broken and contrite heart, O God, you will not despise.

переход увулярных в фарингальные (*h* > *ħ*)

ħäblē–mawät “destructions of death” and *ħäblē–šə’öl* “cords of Sheol